

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-наукову програму «Екологія»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки»,
що реалізується Державною науковою установою
«Інститут екологічного відновлення та розвитку України»

Освітньо-наукова програма «Екологія» за спеціальністю 101 «Екологія», що реалізується Державною науковою установою «Інститут екологічного відновлення та розвитку України», справляє позитивне враження як програма, зорієнтована на підготовку дослідників, здатних проводити самостійні оригінальні дослідження та формувати науково обґрунтовані підходи до вирішення актуальних екологічних проблем.

Особливої актуальності така підготовка набуває в умовах суттєвої трансформації природних систем України, посилення антропогенних і кліматичних чинників, значних масштабів деградації екосистем та необхідності наукового забезпечення процесів їх відновлення. У цих умовах сучасний доктор філософії за спеціальністю 101 «Екологія» має володіти не лише фундаментальними знаннями, а й методологією постановки та вирішення комплексних дослідницьких завдань, уміннями працювати з різнотипними даними та здатністю критично інтерпретувати результати власних досліджень.

Структура ОНП загалом відповідає цим завданням. Важливим її компонентом є взаємопов'язане формування загальних і спеціальних компетентностей, необхідних для планування, організації та проведення наукового дослідження, аналізу наукової інформації, вибору адекватних методів дослідження, обґрунтування отриманих результатів та представлення їх у формах, прийнятих у сучасному науковому середовищі.

Позитивно оцінюється орієнтація програми на сучасну методологію екологічних досліджень. Використання геоінформаційних технологій, дистанційного зондування Землі, просторового аналізу, інструментів екологічного моніторингу та оцінювання ризиків розширює дослідницький інструментарій здобувачів і відповідає тенденції переходу від локального аналізу окремих показників до комплексного дослідження просторової та часової динаміки екосистем.

Важливою перевагою ОНП є можливість формування індивідуальної дослідницької траєкторії відповідно до тематики дисертаційної роботи. Це має особливе значення для третього рівня вищої освіти, оскільки якість підготовки доктора філософії значною мірою визначається не кількістю засвоєних дисциплін, а сформованістю методологічної культури дослідника, його здатністю самостійно визначати наукову проблему, формувати дослідницькі гіпотези, обирати методи, аналізувати результати та обґрунтовувати наукову новизну.

З позиції наукового стейкхолдера доцільним є подальше поглиблення міждисциплінарної складової програми. Сучасні екологічні дослідження дедалі частіше потребують поєднання польових спостережень, лабораторних методів, статистичного аналізу, просторового моделювання, дистанційного моніторингу та цифрових технологій. Тому перспективним напрямом удосконалення ОНП є подальше розширення можливостей здобувачів щодо інтеграції різних типів

даних та використання кількісних методів аналізу й прогнозування екологічних процесів.

Вважаю також важливим підтримувати системну взаємодію між Інститутом, науково-дослідними установами, закладами вищої освіти, органами публічного управління та іншими представниками професійного середовища. Така взаємодія сприяє актуалізації тематики дисертаційних досліджень, розширенню доступу до сучасної дослідницької інфраструктури та апробації отриманих результатів у професійному і науковому середовищі.

Загалом ОНП «Екологія» має виражену дослідницьку спрямованість, відповідає сучасним тенденціям розвитку екологічної науки та формує належне освітнє підґрунтя для підготовки дослідників, здатних здійснювати самостійні наукові дослідження та отримувати результати, що мають наукову і практичну значущість.

Рекомендую ОНП «Екологія» до реалізації та подальшого вдосконалення з урахуванням розвитку сучасних методів екологічних досліджень і потреб наукового середовища.

Рецензент:

Директор

ТОВ «НДЦ екологічної безпеки

та природокористування»

Віра СМОЛЯР